

अनेकार्थ और नाममाला ।

अर्थात्

प्राचीन कवि नन्ददास जी कृत दोहा कोष जिसमें
उक्त कविजी ने कोष के शब्दों के नाम और
अपनी रसीली कविता का अपूर्व चम-
त्कार साथही दिखाया है ।



इस पुस्तक को बङ्ग शोध कर बाबू अमीर सिंह
की सम्मति से

बनारस

हरिप्रकाश यन्त्रालय में जगन्नाथ प्रसाद ने
तीसरी बार मुद्रित किया ।

अथ अनेकार्थ ।



श्रीगणेशाय नमः ।

- दोहा । जोप्रभुजोतिजगतमय कारणकरनअभेव ।
विघनहरनसबसुखकरन नमोनमोतादेव ॥ १ ॥
एकैवस्तुअनेकहै जगमगातजगधाम ।
जिमिकच्चनकेकिंकिनी कङ्कनकुण्डलनाम ॥ २ ॥
उचरिसकतनहिंसंस्कृत समुभ्रनकोअसमर्थ ।
तिनलगिनन्दस्वमतिजथा भाषाकियोसुअर्थ ॥ ३ ॥
शब्दएकनानाअरथ मोतिनकैसीदाम ।
जोनरकरिहैकण्डसो कहैहैकविकेधाम ॥ ४ ॥
गो शब्द । गोइन्द्रीदिववाकजल स्वर्गसुदृष्टअनिन्द ।
गोभूमीगोतीरगो किरनबज्रगोविन्द ॥ ५ ॥
सुरभी शब्द । सुरभीचन्दनसुरभिष्टग सुरभीवज्रवसन्त ।
सुरभीचंपकवनकहै जोजगकर्ताकन्त ॥ ६ ॥
मधु श० । मधुवसन्तमधुचैत्रद्रुम मधुमदिरामकरन्द ।
मधुकरमधुपैमधुसुधा मधुसूदनगोविन्द ॥ ७ ॥
कलि श० । कलिकलिसकलिखरमा कलिनिषंगसंशाम ।
कलिकलियुगयहअौरनहिं केवलकेशवनाम ॥ ८ ॥
आत्मा श० । मनबुधिचित्तस्वभावतन धर्मजीवअहंकार ।
इनकोकहियेआतमा परमात्माअधार ॥ ९ ॥

- अर्जुन श० । अर्जुनद्रुमअर्जुनधवल सहसाअर्जनतय ।
अर्जुनवङ्गयोपाङ्गुत हरिखेलतजोहिसत्य ॥ १० ॥
- धनञ्जय श० । अग्निधनञ्जयकहतकवि पवनधनञ्जयआहि ।
अर्जुनवङ्गरिधनञ्जय कृष्णसारथीजाहि ॥ ११ ॥
- पत्र श० । पत्रशरकह्योपत्ररथ पत्रवाहिनीचित्त ।
पत्रपर्णविधिनादिये जिनउड़मिलतेमित्त ॥ १२ ॥
- पत्री श० । पत्रीतरूपत्रीकमल पत्रीवङ्गरिविहंग ।
पत्रीसरकरचित्रजिमि इनसेवङ्गश्रीरंग ॥ १३ ॥
- बरही श० । बरहीद्रुमबरहीअग्नि बरहीकुरकुटनाम ।
बरहीमोरकिशोरके चन्द्रधरेसिरस्थाम ॥ १४ ॥
- धाम श० । धामतेजश्रीधामतन धामकिरणगृहधाम ।
धामजोतजोब्रह्महै धनीभूतहरिस्थाम ॥ १५ ॥
- काम श० । कामभोगअभिलाषपुनि मन्थकहियेकाम ।
कामकाजजनिभूलिभ्रम भजलेमनअभिराम ॥ १६ ॥
- वाम श० । वामकुटिलश्रीवामशिव वामकामतनवाम ।
वाममनोहरकोकहत जैसेमोहनश्याम ॥ १७ ॥
- भव श० । भवशङ्करसंसारभव भवकहियेकल्याण ।
भवसुन्दरजसजगतफल जबभजियेभगवान ॥ १८ ॥
- कं श० । कंसुखकंजलकंअनल कंशिरकंपुनिकाम ।
कंकंचनतेप्रीतितजि सदाकहोहरिनाम ॥ १९ ॥
- कल्प श० । कल्पकुशलओदिवसजो कल्पसमर्थजुहोय ।
कल्पकटकतजिहरिभजो कल्पवृक्षसमसोय ॥ २० ॥
- कर श० । करगजसुण्डसुहस्तकर करजुकिरणकरदान ।
करविषजैसेतजिविषय भजिहरिअमीनिधान ॥ २१ ॥

- दर श० । दरजुकहतकविशङ्कको दरईषतकोनाम ।
 दरडरतेराखोकुंअर मोहनगिरधरश्याम ॥ २२ ॥
- बर श० । बरसुन्दरसंसारबर बरजुदेवतादेत ।
 बरकुंकुमबरकृष्णपुनि बरतियद्वियहरिलेत ॥ २३ ॥
- वृष श० । वृषसुरपतिवृषकरणपुनि वृषजुवृषभवृषकाम ।
 वृषसुधर्मकरिहरिभजो जौचाहोसुखधाम ॥ २४ ॥
- पतङ्ग श० । तरनिपतङ्गपतङ्गखग पावकवज्जरिपतङ्ग ।
 सबजगरङ्गपतङ्गको हरिणकैनवरङ्ग ॥ २५ ॥
- दल श० । दलकद्वियेनृपकोकटक दलपत्रनकोनाम ।
 दलवरहोकेचन्द्रशिर धरेश्यामअभिराम ॥ २६ ॥
- पल श० । पलकोमासकहतकवी पलउन्मानद्विसोय ।
 पलजुपलकहरिविचपरे गोपिनजुगशतहोय ॥ २७ ॥
- बल श० । बलवीरजधीरजधरम बलनृपदलकोनाम ।
 बलसाहसबलदैत्यपुनि बलकद्वियेबलराम ॥ २८ ॥
- अल श० । अलअलमर्थसमर्थअल अलपूरनकोनाम ।
 अलअभरनअलअलसतजि भजोमनोहरश्याम ॥ २९ ॥
- वयस श० । वयसविहंगमकोकहत वयसकद्वियपुनिकाल ।
 वयसजुयौवनजातहै भजलेमदनगोपाल ॥ ३० ॥
- जीव श० । जीववृहस्पतिकोकहत जीवकहावेचन्द ।
 जीवआत्मानितजिये जगजीवननँदनन्द ॥ ३१ ॥
- मार श० । मारविघ्नविषमारपुनि मारकहावैकाम ।
 मारअमृतहँतेअमृत सुन्दरगिरिधरनाम ॥ ३२ ॥
- सार श० । सारबीर्जधीरजधरम सारबअधृतसार ।
 सारजुसबकोसांवरो जिनमोहोसंसार ॥ ३३ ॥

कलभ श० । कलभकहतकविसाधको कलभवङ्गरित्ताल ।

कलभकलुषकलिक्लेशते कादङ्गदीनदयाल ॥ ३४ ॥

नभ श० । नभआश्रयनभभाद्रपद नभआवणकोमास ।

नभअकासनभनिकटही घटघटरमानिवास ॥ ३५ ॥

वसु श० । अष्टमवसुचैवन्धिवसु वसुधरजवसुनीर ।

वसुधनजगमेंसोधनी धनजाकेवलवीर ॥ ३६ ॥

पटु श० । पटुतीक्ष्णपटुवज्रकच्चि पटुआरोग्यकहन्त ।

पटुप्रवीनसोईजगत भजेजोरुकमनिकन्त ॥ ३७ ॥

तुरंग कुरंग श० । गगनतुरंगतुरंगमन बङ्गरितुरंगतुरंग ।

हरिनकुरंगकुरंगसो रंग्योनहरिहरिरंग ॥ ३८ ॥

आत्मज श० । आत्मजकच्चियेरुधिरअंग आत्मजकच्चियेकाम ।

आत्मजपूतसपूतचै भजेजोसुन्दरश्याम ॥ ३९ ॥

कबन्ध श० । बिनसिरकहतकबन्धसो कहतकबन्धपुनिनीर ।

राक्सराजकबन्धसो गतिदीन्हीवलवीर ॥ ४० ॥

हंस श० । हंसतुरंगमहंसरवि हंसमरालसुक्कन्द ।

हंसजीवकोकहतकवि परमहंसगोविन्द ॥ ४१ ॥

पयोधर भूधर श० । मेघअर्ककुचशैलद्रुम राजपयोधरआहि ।

भूधरगिरिभूधरन्टपति भूधरआदिबराह ॥ ४२ ॥

बाण श० । बाणकहावेवलितनय विशिषआहिपुनिबाण ।

बाणकहतकविस्वर्गको श्रीहरिपदनिर्वाण ॥ ४३ ॥

वरुन श० । वरुनकहतपतिनीरके वरुनस्थामकोनाम ।

वरुनहरेजवनंदतद कैसेधायेश्याम ॥ ४४ ॥

गोत्र श० । गोत्रनामकोकहतकवि गोत्रसैलसुनियंत ।

गोत्रबंधुसोधनजहा विद्यायुतगिनियंत ॥ ४५ ॥

- तन श० । तनशरीरविस्तारतन तनसूक्ष्मतनतात ।
तनविरकोकोजजगत सुनैजुहरिहरवात ॥ ४६ ॥
- बाल श० । बालसिरोरुहबालसिधु मूककहावेबाल ।
बालसोईहैजगतमें भजेसोबालगोपाल ॥ ४७ ॥
- जाल श० । जालभर्रोखाजालगन जालदंभऔमंद ।
जालफांसविद्याजगत निरखिनतजिनंदनंद ॥ ४८ ॥
- काल श० । कालअसितवोकालवय धर्मराजपुनिकाल ।
कालव्यालकेकालहरि मोहनमदनगोपाल ॥ ४९ ॥
- ताल श० । तालतालहरितालपुनि दोइकरसोकरताल ।
तालवृक्षफलखायकर हतोदनुजनंदलाल ॥ ५० ॥
- व्याल श० । व्यालकहतहैकूरनर दुष्टखपदगजव्याल ।
व्यालसर्पसिरपरचढ़त चेतज्जवरनंदलाल ॥ ५१ ॥
- जलज श० । जलजमीनमोतीजलज जलजशंखअरुचन्द ।
जलजकमलजिमिफिरतपुनि ब्रजआवतनंदनन्द ॥ ५२ ॥
- तम श० । तमतामसपुनिराज्जतम तमजतिमिरतमक्रोध ।
तमअज्ञानकोहरज्जहरि उरधरिदीपप्रबोध ॥ ५३ ॥
- गुन श० । गुनराजतगुनसूत्रपुनि गुनकमानकीजेह ।
गुनचरित्रगोविन्दके गावज्जउरधरिनेह ॥ ५४ ॥
- अवि श० । अबीशैलअविमेषपुनि अविसविताकोनाम ।
अविरच्छकसबजगतको एकहिंसुंदरश्याम ॥ ४५ ॥
- बन श० । बनपानीकोकहतकवि बनवारिदकोजाल ।
बनकाननतेसुरभिसँग बनआवतनंदलाल ॥ ५६ ॥
- घन श० । घनदृढ़घनविस्तारपुनि घनजिहिं गढ़तलोहार ।
घनअंबुदघनसघनघन घनसचिनन्दकुमार ॥ ५७ ॥

- बरन श० । बरनस्तुतिआखरबरन बरनदिजादिकचार ।
बरनअसनसितपीतहै अबरननंदकुमार ॥ ५८ ॥
- पोत श० । पोतकचावैनिपटशिष्टु पोतजुवस्तअनूप ।
पोतनावजिमिजलधिमधि श्यामनामसुखरूप ॥ ५९ ॥
- बुध श० । बुधपण्डितकोकहतहैं बुधशशिसुतहिवखान ।
बुधहरिकोअवतारइक बोधभयोजिहिंज्ञान ॥ ६० ॥
- अनन्त श० । गगनअनन्तहिकहतबुध बडरिअनन्तअनेक ।
शेषअनन्तकहतकवी हरिअनंतअरूपक ॥ ६१ ॥
- क्षय श० । क्षयनिवासकोकहतकवि क्षयकहियेक्षयरोग ।
क्षयपरलयमधहरिविषै लीनहोतसबलोग ॥ ६२ ॥
- राजीव श० । राजिवशशिराजिवअनिल राजिवमुक्तामीन ।
राजिवनाभिगोविंदकी होइरहियेमनलीन ॥ ६३ ॥
- लोक श० । लोकव्याकरनलोकजन लोकदेहरसमूल ।
तीनलोकहतउदरमें रहीजसोमतभूल ॥ ६४ ॥
- शुक श० । शुकनिश्वरअरुशुकगन शुकसुजेठकोमास ।
शुकजुअजुंवावनहिंप्रति पलपलभरतउसास ॥ ६५ ॥
- खग श० । खगरविखगससिखगपवन खगअंबुदखगदेव ।
खगबिहंगहरिसुतरुतजि खगउरसेबलसेव ॥ ६६ ॥
- कलाप श० । गुनकलापतंनीरकहि अबरनआहिकलाप ।
बरहीवृन्दकलापपुनि हरिहरिभजनकलाप ॥ ६७ ॥
- ब्रह्म श० । ब्रह्मब्रह्मकुलब्रह्मविधि ब्रह्मवेदऔजीय ।
ब्रह्मनन्दकेसदनमें ताहिनचावतितोय ॥ ६८ ॥
- उडु उडुप श० । उडुबिहंगउडुनखतगन उडुकैवर्तकआहि ।
उडुपचन्द्रनौकाउडुप उडुपगरुडबड़आहि ॥ ६९ ॥

- मन्द श० । मन्दसनीचरमन्दखल मन्दअल्पअघमन्द ।
मन्दमूढनरतजुजगत जेनभजहिंनँदनन्द ॥ ७० ॥
- बारन श० । बारनकहियेवरजिवो बारनकारसनाह ।
बारनगजहरिउरधयो आनग्रस्योजवयाह ॥ ७१ ॥
- स्यन्दन श० । स्यन्दनजलकहँकहतकवि स्यन्दनचित्रतुरंग ।
स्यन्दनरथचदिरुक्मिनी लैआयेश्रीरंग ॥ ७२ ॥
- मंथी श० । मंथीससिमंथीमदन मंथीग्रामप्रचण्ड ।
मंथीबङ्गरोराङ्गहै जोहरिकरविचखण्ड ॥ ७३ ॥
- कौसिक श० । कौसिकगुगुलदण्डपुनि कौसिकघूघ्नम ।
कौसिकविश्वामित्रहै जिनजाचेश्रीराम ॥ ७४ ॥
- पुष्कर श० । पुष्करजलपुष्करगगन पुष्करप्रुंडगयंद ।
पुष्करतीरथपापहर पुष्करनामगोविंद ॥ ७५ ॥
- अंबर श० । अंबरअमृतकोकहत अंबरगगनसुभाइ ।
अंबरपीतजुश्यामतन रहीजुतड़ितलजाइ ॥ ७६ ॥
- संबर श० । संबरजलसंबरअसुर संबरसैलअनूप ।
संबरबांधङ्गादगहि कृष्णनामसुखरूप ॥ ७७ ॥
- कंबल श० । कंबलजलपरवाहपुनि कंबलगुगुलचाम ।
कंबलबङ्गरोऊनहै कंबलमंगलनाम ॥ ७८ ॥
- नग श० । नगकहियतुद्रुमनगरतन नगकहियतपुनिधाम ।
नगजिहिरतेकान्हको भयोसुनगधरनाम ॥ ७९ ॥
- नाग श० । नागपत्रऔनागगज नागदुष्टनरवाम ।
नागसर्पसंसारको सिद्धमंत्रहरिनाम ॥ ८० ॥
- करन श० । करनकहावेरवितनय करनकहतपुनिकान ।
करननावजिहियेइये करनहारभगवान ॥ ८१ ॥

- द्विज श० । द्विजपंक्तीकोकहतकवि द्विजकहियेपुनिदन्त ।
तीनवरनेद्विजबडो अबजानेभगवन्त ॥ ८२ ॥
- अज श० । अजबकराअजपितामह अजकहियेपुनिईस ।
अजजीवनभरनरकहत अजएकैजगदीस ॥ ८३ ॥
- सिव श० । सिवसुखसिवकन्यानपुनि अष्टपुरुषसिवसोय ।
शिवशंकरअरुशिवसलिल कृष्णसदाशिवहोय ॥ ८४ ॥
- बिरोचन श० । ब्रह्मबिरोचनसुरजपुनि चन्द्रबिरोचनगात ।
हृदयबिरोचनधन्यसो जाकेबलसोतात ॥ ८५ ॥
- बलि श० । बलिहरिपूजाअसुरकहि बलिभोजनबलिभाग ।
बलिराजाबलिलच्छमी जाहियतरअनुराग ॥ ८६ ॥
- बृक श० । बृकजावकसोकहतकवि बृकभिडराकोनाम ।
बृकदानवदलदेवशिव राखेसुन्दरस्थाम ॥ ८७ ॥
- रज श० । रजराजसआकाशरज रजयुवतीमेंहोय ।
रजधूलोरजपापकहि रजजलनिरमलधोय ॥ ८८ ॥
- कुस श० । कुससीतासुतदर्भकुस कुसकहियेपुनिनोर ।
कुसदानवदलकारकर तर्हावसेबलबीर ॥ ८९ ॥
- कंबु भुवन श० । कंबुसंखऔकंबुगज कंबुइष्टकोनाम ।
भुवनगगनऔभुवनजल त्रिभुवननायकस्थाम ॥ ९० ॥
- कूट श० । कूटबहुतअरुकूटगिरि अहिनरकूटकहन्त ।
कूटकपटकहँनिपटतज भजलेमनभगवन्त ॥ ९१ ॥
- खर श० । खरराक्षसखरखानखर खरतीक्ष्णकोनाम ।
खरगरदभजगमैसोई जेनभजेहरिनाम ॥ ९२ ॥
- कुज जम श० । कुजमंगलकुजभद्रद्रुम कुजभौमासुरनाम ।
जमजगजमजमराजते राखहुसुन्दरस्थाम ॥ ९३ ॥

हरिनी श० । हरिनीप्रतिमाहेमकी हरिनीमृगकीतीय ।

हरिनीजुवतीबाजकी फूलमालहरदाय ॥ ९४ ॥

धात्री श० । धात्रीकहियेआवरो धात्रीधायबखान ।

धात्रीधरनीसेससिर सोहैतिलपरमान ॥ ९५ ॥

सिवा श० । सिवाशंभुकीसुन्दरी सिवास्यामकीवाम ।

सिवाहरीजिमिरोगहर इमअघहरहरनाम ॥ ९६ ॥

रसना श० । रसनाकांचीकहतकवि रसनाबङ्गरोदाम ।

रसनाजिङ्गातासुकी जोभजलेहरिनाम ॥ ९७ ॥

रंभा श० । रंभाकहियेअपसरा रंभाकदलीनाम ।

रंभागोकुलकीबधू जिनमोहेघनस्थाम ॥ ९८ ॥

माया श० । मायाकलमायादया मायानेहकहन्त ।

मायामोहनलालकी जिनमोहेसबसन्त ॥ ९९ ॥

इला श० । इलामहीबुधतीइला इलाउमाअभिराम ।

इलासरस्वतिसेभजे जोजानेअभिराम ॥ १०० ॥

जोति श० । जोतिनखतगनजोतिदुख जोतिनेत्रअरुआग ।

जोतिब्रह्मजोथिररहे रहवजगतजिहिलाग ॥ १०१ ॥

सुमना श० । सुमनाकहियेमालती सुमनामुदितातीय ।

सुमनारतिसोइकान्हसों करलेलंपटजीय ॥ १०२ ॥

इडा श० । इडाअहिनभदेवता इडाभूमिअभिराम ।

इडाअंविक्कामातमोहि प्रीतिदेहिघनस्थाम ॥ १०३ ॥

अजा निशा श० । अजाकागमायाअजा जिमिमोहेअजवाम ।

निशाजामिनीकहतकवि निसाहरिद्रानाम ॥ १०४ ॥

विधि श० । विधीकालविधिदेवता विधिकहियेजुविधान ।

विधिकीविधिजोहरिरची सोईविधिपरमान ॥ १०५ ॥

- जृम्भ श० । जृम्भअलसकरबलितनर जृम्भकहावेमूढ ।
जृम्भकपटतजिहरिभजो घटघटपरगटगूढ ॥ १०६ ॥
- हस्त श० । हस्तकहतगजसुण्डसौ हस्तनक्त्रसुभाइ ।
हस्तहायतेंडारिये हरिहीरातनपाइ ॥ १०७ ॥
- कृतान्त श० । आगमशास्त्रकृतान्तसब पुनिसिद्धान्तकृतान्त ।
जमकृतान्तकेत्रासते राखज्जकमलाकान्त ॥ १०८ ॥
- मित्र श० । मित्रभानुकोकहतकवि मित्रअग्निकोनाम ।
मित्रमित्रसबजगतके एकैसुन्दरश्याम ॥ १०९ ॥
- सारंग श० । पिकचामरकचसंखकुच करवाइसग्रहक्षोय ।
खंजनकंजलखातमद कामबिसनहैसोय ॥ ११० ॥
क्षितीतलावभुजंगपुनि कोबडमानसमान ।
सारंगश्रीभगवानको भजियेआठौजाम ॥ १११ ॥
सारंगसुन्दरकोकहत रातदिवसबडभाग ।
खगपानीअरुधनकहिय अंबरअबलाराग ॥ ११२ ॥
रविससिदीपकगगनहरि केहरिकुंजकुरंग ।
चात्रिकदादुरदीपहल येकहियेसारंग ॥ ११३ ॥
- हरि श० । इन्द्रचन्द्रअरविन्दअलि कपिकेहरिआनन्द ।
कांचनकामकुरंगवस धनुषदण्डनभचन्द ॥ ११४ ॥
पानीपावकपवनपथ गिरिगजनागनरिंद ।
जेहरिइनकेमुकुटमनि हरिईश्वरगोविंद ॥ ११५ ॥
- ध्रुव श० । ध्रुवसिचरध्रुवजोगपुनि ध्रुवध्रुवपदध्रुवताल ।
ध्रुवतारेतिहिरअलगुन गुनगोविन्दगोपाल ॥ ११६ ॥
- सुमनस । सुमनससुरसुमनसपुञ्जप सुमनसबडरिवसन्त ।
सुमनसजेहिमनमेवसहि सेसबकमलाकान्त ॥ ११७ ॥

- बिटप श० । बिटपअरगपक्कवबिटप बिटपकहतविस्तार ।
बिटपवृक्षकीडारगच्छि ठादेनन्दकुमार ॥ ११८ ॥
- दान श० । दानद्विजनकोदेतसो गजमदकहियेदान ।
दानसावरेलेतवन गोपीप्रेमनिधान ॥ ११९ ॥
- रस श० । रसनवरसघृतरसअमृत रसविषयाअरुनीर ।
रसवरकोरसप्रेमरस जाकेरसबलबीर ॥ १२० ॥
- सनेह श० । तेलसनेहसनेहघृत बङ्गरोप्रेमसनेह ।
सोनिजचरननगिरधरन नन्ददासकहँदेह ॥ १२१ ॥
- गौरी श० । गौरीहैअंबासुता गौरीहरिदीहोइ ।
गौरीगिरिजासुन्दरी शिवअर्धङ्गीसोइ ॥ १२२ ॥
- स्यामा श० । स्यामानियजोरजबिना स्यामारजनीहोइ ।
स्यामाकहियेप्रीतिकों करोस्यामसोंसोइ ॥ १२३ ॥
- हरिद्रा श० । कहियहरिद्रावनथली सीसाहरिद्राहोय ।
मंगलवङ्गरिहरिद्रा हरदहरिद्रासोय ॥ १२४ ॥
- बारुनी श० । गजगतिकहियेबारुनी सुराबारुनीनाम ।
पच्छिमदिसिहैबारुनी बरुणवसहँतेहिठाम ॥ १२५ ॥
- सुधा श० । सुधादूधविजुरीसुधा सुधाबलीनिजधाम ।
सुधाबधूपुत्रीसुधा सुधाअमृतकोनाम ॥ १२६ ॥
- सुभा श० । सुभासुधासोभासुभा सुभासिद्धपरनारि ।
बङ्गरोसुभाहरीतकी हरिपदकीरजधारि ॥ १२७ ॥
- कनक श० । राजतवृषजुरहेसदा बङ्गरोकनकखजूर ।
कनकधतूरेसोकहत कनकस्वर्णसुखमूर ॥ १२८ ॥
- तात केतकी श० । तातपिताअरुभ्रातकहि तातपुत्रकहँजान ।
फूलचन्द्ररवकामरस पंचकेतकीनाम ॥ १२९ ॥

- सीता श० । सीतानिधिसीताक्षमा सीतागंगाक्षीय ।
सीतासियश्रीदेवता जेहिजाचेसबकोय ॥ १३० ॥
- सुद्रा श० । सुद्राविश्वाकक्षिनटी मधुमाखीश्रीलाख ।
इनकोसुद्राकहतहैं मूरखनरश्रीदाख ॥ १३१ ॥
- बला श० । बलामयनधरनीबला बलाश्रीषधीक्षीय ।
बलाचंचलालक्षमी जिहिजाचेसबकोय ॥ १३२ ॥
- चक्र श० । चक्रवरनरथचक्रगन चक्रविहंगविसेस ।
चक्रसुदर्शनकृष्णको चक्रन्तपतिकोदेस ॥ १३३ ॥
- पुण्डरीक श० । पुण्डरीकसायककहत पुण्डरीकआकास ।
पुण्डरीकहरिकमलजहँ तहांकमलकोबास ॥ १३४ ॥
- परिघ श० । परिघवज्रपरवतपरिघ अरसरसर्वविसेष ।
परिघवानजलयलनदी परिघहरससिसेष ॥ १३५ ॥
- नेत्र श० । नेत्रनयनश्रीनेत्रपटु मृगमदनेत्रकहन्त ।
नेत्रज्ञानजबजगमगे तबकहियेभगवन्त ॥ १३६ ॥
- पंथी श० । पंथीहरिनीकोकहत पंथीमायाजीव ।
पंथीबङ्गरोईश्वरी जिहिसबकृतबसकीव ॥ १३७ ॥
- कह श० । कहब्रह्माकहपवनधन कहकहियेपुनिघाम ।
कहकृतमेनरकपजे भजेनसुन्दरस्थाम ॥ १३८ ॥
- हार श० । हारकुसुममोतियानकौ हारक्रेत्रविस्तार ।
हारविरहकाननकहें रजतउमायाहार ॥ १३९ ॥
- अहि श० । अहिवासरअहिरुधिरपुनि अहिएकदानवनाम ।
अहिभुजङ्गजमुनापथ्यो सोनाथ्योघनस्थाम ॥ १४० ॥
- तन्त श० । तन्ततारश्रीतन्तसुख सिद्धश्रीषधीतन्त ।
तन्तकहतसन्तानकहँ हरिरसजानहुतन्त ॥ १४१ ॥

क्विन श० । क्विनउत्सवअरुनेमक्विन क्विनजुमुहूर्तकहन्त ।
क्विनयच्चसमयनपाइये भजलेमनभगवन्त ॥ १४२ ॥
काष्ट श० । काष्टकालयाविसखई काष्टअमरपुरकाष्ट ।
काष्टजुवज्जरिवसुन्धरा बुद्धिहीननरकाष्ट ॥ १४३ ॥
पलास श० । हरितजुवनपलासकहि रच्छकवज्जरिपलास ।
दुर्मदसैलपलासकहि बज्जरोकठिनपलास ॥ १४४ ॥
सित श० । सितरूपौसितज्ञानपुनि सितसकृतहिकहन्त ।
सिततीचनसितसुकुपुनि सितउज्ज्वलभगवन्त ॥ १४५ ॥
गुरु श० । गुरुनृपगुरुमातापिता गुरुप्रोहितगुरुकंद ।
अकगुरुदीरघगुरुकहेँ स्वकेगुरुगोविंद ॥ १४६ ॥
नन्दन श० । नन्दनचन्दनकोकहत नन्दनवनघनदात ।
नन्दनकहियेपुत्रकहँ जेहिहरपेपितुमत ॥ १४७ ॥
अवतंस श० । भ्रातपुत्रअवतंसकहि अलअवतंससुजान ।
सौरहवरसीवयसको अभिनवकंतसुमान ॥ १४८ ॥
कुंतल श० । खूत्रधारकुंतलकहत कुंतलकपटीवेस ।
खाण्डपानकुंतलकहेँ कुंतलबज्जरोकेस ॥ १४९ ॥
कोन द्रोण । कोनमहीअरुकोनदिस गृहअन्तरकहिकोण ।
द्रोणकाकअरुद्रोणगिरि करकहिवारिजद्रोण ॥ १५० ॥
कातर श० । कातरकाननकोकहत कातरकहियेहार ।
कातरकहिदुरभिच्छपुनि अस्तकरीविचार ॥ १५१ ॥
कुथ श० । कुथसुकथाकुथकोटपुनि कुथकरिकमलनिसोइ ।
प्रातस्नाईविप्रकुथ कमलकलीविधदोइ ॥ १५२ ॥
कुन्त श० । कुन्तसलिलऔकुन्तसह कुन्तअनिलवसुकाल ।
कुन्तकमलपुनिकुन्तसुख कुन्तसुरंगकराल ॥ १५३ ॥

(१४)

दोहा । अनेकार्थकीमंजरी पदैरुनैरकोय ।

अर्थभेदजानैसबै पुनिपरमारथहोय

॥ १५४ ॥

इति अनेकार्थ संपूर्णम् ॥



अथ नाममाला ।



श्रीगणेशाय नमः ।

- दोहा । तन्नमामिपदपरमगुरु कृष्णकमलदलनैः ।
जगकारणकरुणार्णव गोकुलजाकोपेन ॥ १ ॥
उचरसुकतनहिंसंस्कृत जान्योचादतनाम ।
तिनहितनन्दस्वमतिथथा रचतनामकीदाम ॥ २ ॥
गूथनिनानानामकी अमरकोषकेभाय ।
मानवतीकेमानपर मिलेअर्थसबआय ॥ ३ ॥
हृदयनाम । उरवसुलपुनिवच्छकहि पियहियलखिनिजकाय ।
यातेबढ्योजोमानहित आनतियाकेभाय ॥ ४ ॥
मान नाम । अहंकारमददर्पपुनि गर्वसमयअभिमान ।
मानराधिकाकुंवरिको स्वकीकरकल्याण ॥ ५ ॥
सखी नाम । वयसासाध्वीसुमुखिसखि हित्सहचरीआहि ।
अलीकुंवरिवृषभानकी चलीमनावनताहि ॥ ६ ॥
बुद्धि नाम । बुद्धिमनीषाज्ञासुधी मेधाधिषनाधीय ।
मतिसौमतोकरतचली भलीविलक्षणतीय ॥ ७ ॥
सरस्वती नाम । वाणीवाकसरस्वती गिराशारदानाम ।
चलीमनावनभारतो वचनचातुरीकाम ॥ ८ ॥
शीघ्र नाम । आशुभ्रटितिद्रुतदूर्णलघु क्षिप्रसत्वरउत्ताल ।
तुरतचलीचातुरअली आतुरलखिनंदलाल ॥ ९ ॥

- धाम नाम । सदनसद्मआरामगृह गेहवेश्मसंकेत ।
लैमधिष्ठपदआस्थद आलयनिलयनिकेत ॥ १० ॥
मन्दिरमण्डपआयतन बसतिहरम्यस्थान ।
भवनभूपवृषभानके गईसहचरीजान ॥ ११ ॥
सुवर्ण नाम । कंचनअर्जुनकान्तिसुर चामीकरतपनीय ।
अष्टापदहाटकपुरट महारजतरमणीय ॥ १२ ॥
सोनेहीकेसदनसब मानिकगचसजदेत ।
जहांतहांनरनारिसब भ्राईभुकिभुक्किलेत ॥ १३ ॥
रूपा नाम । रुक्मरजतदुर्दानलघु जातरूपखर्जूर ।
रूपेकेगोशालतहँ भूपभवनतेदूर ॥ १४ ॥
उज्जल नाम । शुक्लशुभ्रपाण्डुरविशद अर्जुनसितअवदात ।
धवलनवलजंचेअटा करतकटासोवात ॥ १५ ॥
शीभा नाम । भाआभाशीभाप्रभा सुखमापरमाकान्ति ।
कविद्युतिअतिलखियतजहां सुरनहोतमनभ्रान्ति ॥ १६ ॥
किरण नाम । अंशुगभस्तमयूषकर गोमरोचिवसुज्योति ।
रश्मिपरसिशिशिहरकी जगमगजगमगहोति ॥ १७ ॥
मयूर नाम । नीलकंठकेकीबरहि शिखीशिखण्डोहोय ।
शिवसतबाहनअहिभषी मोरकलापीसोय ॥ १८ ॥
नटतमयूरअटनचटे अतिहिभरेआनन्द ।
निसदिनउनएरहतहैं नवनीरदन्दनन्द ॥ १९ ॥
सिंह नाम । पुण्डरीकहरिपंचमुख कंठीरवमृगराय ।
सिंहपौरवृषभानकी सहचरिपङ्कचीजाय ॥ २० ॥
अश्व नाम । बाजीबाहतुरंगहय सैधवअश्वगंधर्व ।
तरलतुरंगमजहँबंधे हयशालावेसर्व ॥ २१ ॥

हस्ती नाम । हस्तीदन्तोद्विरद्विप पद्मीवारणव्याल ।

इभकुंभीकुञ्जरकरी स्तंभेरमसुण्डाल ॥ २२ ॥

सिंधुरमदवरनागकपि गजसावजमातङ्ग ।

हरिगयन्दभूमतखरे रञ्जितनानारङ्ग ॥ २३ ॥

सिद्धि नाम । अणिमामहिमागरिमा लघिमाप्राप्तिप्रकाम ।

बशीकरणअरुईशिता अष्टसिद्धिकेनाम ॥ २४ ॥

एकङ्कसिद्धीवश्यकर तेहिसिधकहसंसार ।

तेवृषभानभुआलकी द्वारबोचारनचार ॥ २५ ॥

नवनिधि नाम । महापद्मअरूपद्मपुनि कच्छपमकरमुकुन्द ।

शङ्खखर्वअरुनीलये अपरकहावतनन्द ॥ २६ ॥

येनवनिधिजेजगतमें बिरलेकाहृदीख ।

तेयाबन्तभराजके परतभिखारीभीख ॥ २७ ॥

मुक्ति नाम । मुक्तिअमृतकैवल्यपद अपुनर्भवअपवर्ग ।

निश्रेणीनिर्वाणसुख महासिद्धिपरस्वर्ग ॥ २८ ॥

मुक्तिजोचारप्रकारकी नहिंपैयतजपयोग ।

तेवृषभानभुआलके पावतपामरलोग ॥ २९ ॥

राजा नाम । स्वामीअधिपतिप्रभवडे नरपतिहितपतिभूप ।

बाहुजभूपतिन्दपतिन्दप श्रीवृषभानअनूप ॥ ३० ॥

इन्द्र नाम । शकशतक्रतुशचीपति संक्रन्दनपुरहत ।

कौशिकवासववृत्रहा मघवामातलिह्वत ॥ ३१ ॥

सहस्राक्षवृद्धश्रवा तुराघाटसूरभूप ।

सनासीरपुनिदिवसपति लेखर्षभसुअनूप ॥ ३२ ॥

जिष्णुपुरन्दरवज्रधर आखण्डलरिपुपाक ।

शोभितजहँवृषभानन्दप कोचैइन्द्रबराक ॥ ३३ ॥

- देव नाम देवअमरनिर्जरबिबुध सुरसुमनसत्रिदिवेश ।
 वृन्दारकसुविमानगति अग्निजिह्वामृतेश ॥ ३४ ॥
 दिविषदलेषावह्निमुख गीर्वाणअतिओप ।
 कौनदेवतारंकजहँ बनिवैठैसबगोप ॥ ३५ ॥
 अमृत नाम । सोमसुधापीयूषमधु अगदकारसुरभोग ।
 अमोअमृतजहँहरिकथा मनेरहतसबलोग ॥ ३६ ॥
 भृत्य नाम । विधिकरकिङ्करदासपुनि अनुचरअनगपदाति ।
 भृत्यफिरतजहँमयनसे हबिवरनीनहिंजाति ॥ ३७ ॥
 दासी नाम । भृत्यादासीकिङ्करी चेरीभरेजुअम्भ ।
 राजतिमणिमयअजिरमें कोउरवशिकोरम्भ ॥ ३८ ॥
 अन्तःकरण नाम । स्वान्तहृदयमन्मथपिता अत्तामानसनाउं ।
 चितमनसोचतसहचरी भीतरकैसेजाउं ॥ ३९ ॥
 अञ्जन नाम । कज्जलजलपाटलमुखी नागदीपसुतसोय ।
 लोपांजनदृगदैचली ताहिनदेखैकोय ॥ ४० ॥
 हीरा नाम । निःकंपादकवज्रपुनि हीरापदकजुऐन ।
 निष्कसकुचतियनिरखितन भूपभवनहविमैन ॥ ४१ ॥
 मोती नाम । शशिमोतीमोतीगुलिक जलजसीपसुतनाम ।
 मुक्तावन्दनवारतहँ शोभितसुन्दरधाम ॥ ४२ ॥
 मतङ्ग नाम । कुजअङ्गारकभौमपुनि लोहिताङ्गमहिवाल ।
 मङ्गलसेठाढेउदित धरेजोदीपकलाल ॥ ४३ ॥
 शुक नाम । उशनाभार्गवकाव्यकवि अचुरपुरोहितसोहि ।
 गजमुक्तानकेमालयहँ शुकधरेजनुपोहि ॥ ४४ ॥
 लक्ष्मी नाम । श्रीपद्मापद्मालया कमलाचपलाक्षीय ।
 सिंधुसुतामाइन्दिरा विष्णुवक्त्रभासोय ॥ ४५ ॥

- जाकीनैनकटासकवि रहीसकलजगकाय ।
सोलक्ष्मीवृषभानगृह आपुचिंप्रगटीआय ॥ ४६ ॥
माता नाम । अंबासावित्रीप्रसू जननीमातानाम ।
जननीराधाकुंवरिकी बैठीमङ्गलधाम ॥ ४७ ॥
नमस्कार नाम । वंदनअतिवंदनप्रणत नमस्कारकरिताहि ।
संबप्रणामकरतचली जहाकुंवरिवरआहि ॥ ४८ ॥
सीढी नाम । आरोहणआरोहपुनि निःश्रेणीसोपान ।
मणिमयसीढीसखिचढी लखीनकाश्रुआन ॥ ४९ ॥
शय्या नाम । कशिपुतल्पशय्याशयन संस्तरपुनिशयनीय ।
दुग्धफेनसीसेजपर बैठीतियकमनीय ॥ ५० ॥
तकिया नाम । उपबर्चनउपधानपुनि कंदुकसोईछीय ।
मृदुलउशीशोउठंगिकै बैठीतियरिसनीय ॥ ५१ ॥
बैठी नाम । पुत्रीदुहिताकन्यका तनयातनुजाहोय ।
सुताजहावृषभानकी तहांगईसखिसोय ॥ ५२ ॥
फूल नाम । कुसुमप्रखनसमदसुमन पुष्पफलपितानाम ।
फूलमंजरीगेंदकर खेलतकविर्सोवाम ॥ ५३ ॥
बंसी नाम । बंसीकुम्भीमीनहा मच्छघातिनीनाम ।
बेसरसोउरभोजुलट मानोबंसीकाम ॥ ५४ ॥
श्रवण नाम । श्रवणश्रोत्रश्रुतिशब्दगृह कर्णसोश्रवणगंभीर ।
मनोबिरूपसकमलकलि फूलीशशिमुखतीर ॥ ५५ ॥
केश नाम । अलकशिरोरुहचिकुरकच कुंचितकुटिलसुढार ।
कुन्तलकवरिललाटजनु चन्दचिंईदरार ॥ ५६ ॥
ललाट नाम । मस्तकअलिकललाटपर बैठीबनीजराय ।
मनोभालतेभाग्यमणि प्रगटीबाहरआय ॥ ५७ ॥

नेत्र नाम । लोचनअंबकचक्षुदृग ईक्षणरूपअधीन ।

कक्कुरिसरातेनैनजनु जावकभीनेमीन ॥ ५८ ॥

अधर नाम । वानिओष्ठपुनिरदनक्कद अधरमधुरएहिभाय ।

नामलिखतजाकोतुरत किलकजखहोइजाय ॥ ५९ ॥

दशन नाम । रदनदशनद्विजदन्तरद मदनकरतरंगभीज ।

जनुनवनोरदमध्यमें शीतलविद्युतवीज ॥ ६० ॥

ठोढी नाम । चिबुकचारुमधनीलकन योराजतक्विणेन ।

मनङ्गरसीलेआमको मोहखरमूंदैमै ॥ ६१ ॥

बृहस्पति नाम । धिषणशिखंडीअंगिरा सुराचार्यगुरुजीव ।

वाचस्पतिजनशशितरे वनीनिबोरोशीव ॥ ६२ ॥

मुख नाम । आननआस्यलपनवदन वक्कतुण्डक्विभौन ।

मनङ्गरूपइमिक्कागई जिमिदरपनमुखपौन ॥ ६३ ॥

ग्रीवा नाम । गलकंधरग्रीवावङ्गरि गलकपोलकोयान ।

पीकलीकजहंभरुलमले सबक्विकीनीआन ॥ ६४ ॥

हाथ नाम । पंचशाखकरहस्तशय पाणीधरेकपोल ।

वरअरविन्दविकायजनु सोवतइन्दुअडोल ॥ ६५ ॥

उरोज नाम । कुचउरोजअरूपयोधर अस्तनउरक्विणेन ।

कंचनसंपुटदेवजनु पूजपुजाईमै ॥ ६६ ॥

किंकिणी नाम । रसनाकांचीकिंकिणी लुद्रमेखलाजाल ।

लुद्रावलिजनुमयनगृह बांधीवन्दनमाल ॥ ६७ ॥

नूपुर नाम । तुलाकोटिमंजीरपुनि नूपुरभरुलकतपाय ।

भरुमकिउठीजनुमयनकी वीणासहजसुभाय ॥ ६८ ॥

अंबर नाम । चोलनिचोलदुकूलपट अंगुक्कावासाचीर ।

पियतनवासजुवसनमें किंकिनिहोतअधीर ॥ ६९ ॥

- कीर नाम । रक्तचंचुशुककीरपुनि सुपठनपदपियनाम ।
 भ्रुकुञ्जहरावतिसुमुखिसुनि अतिह्रविपावतिवाम ॥ ७० ॥
- दर्पन नाम । प्रतिबिंबितआदर्शपुनि मुकुरस्वकरनियलेत ।
 पियमूरतिनैननिरखि फेरडारतेहिदेत ॥ ७१ ॥
- वीणा नाम । तंवीवीणावक्त्रकी बङ्गरिविपंचीआहि ।
 यंत्रबजावतसहचरी बङ्गरोबरजतिताहि ॥ ७२ ॥
- अंतरध्यान नाम । गुप्तिरोहितअंतरित गूढङ्गदुरहबलीय ।
 लोचनमनङ्गउलूकसखि देखीएहिबिधितोय ॥ ७३ ॥
- पान नाम । नागबन्निदलपानद्विज तामबूलसखिचाहि ।
 भौह्रअमेठतिवितनजनु चांपचढावतआहि ॥ ७४ ॥
- समय नाम । सामयसमयअनेहअरु बेलाअनिमिषकाल ।
 बडीवेरलौसखिनमें देखीवालरसाल ॥ ७५ ॥
- पानी नाम । अंबकमलकीलालजल पैपुष्करवनबारि ।
 अमृतअर्णजीवनभुवन घनरसअरूपापारि ॥ ७६ ॥
- मेघपुष्पअंभसर्वमुख कंकबंधरसतोय ।
 उदकपाथसंभरसुवर सलिलआपअपसोय ॥ ७७ ॥
- अपकअमयअरूवारपुनि पानीपुष्करहोय ।
 लिखेयथामतिनामये संख्याचैतिसजोय ॥ ७८ ॥
- पानीनैनपखारिकै अंजनहायोलीन ।
 प्रगटभईपियकीसखी निपटसुसंकितदीन ॥ ७९ ॥
- भय नाम । साध्वसदरआतंकभय भीतभीरभीत्रास ।
 डरतसहचरीसकुचते गईकुंवरिकेपास ॥ ८० ॥
- चरण नाम । चरणचलनगतिमन्दपुनि अंग्रिपादपदपाय ।
 पगवन्दनकरिसहचरी ठाढीसन्मुखजाय ॥ ८१ ॥

हरिद्रा नाम । पीतागौराकाचनी रजनीपिण्डानाम ।

हरदीचूनोपरतजिमि इमिदेखतगईवाम ॥ ८२ ॥

टेढा नाम । बक्रअसितकुंचितकुटिल टेढीभौचनठौर ।

अरुणकमलपरप्रातजनु पंखपसारेभौर ॥ ८३ ॥

भौर नाम । भूतन्त्रीभुकुटीकुटिल भौचसतरकरिभाल ।

बहुतकालबीतेतनक बोलीबालरसाल ॥ ८४ ॥

क्रोध नाम । कोपक्रोधआमर्षतम रोषपापरितुद्योय ।

कोभभरीतियकोनिरखि डरीसहचरीसोय ॥ ८५ ॥

चेम नाम । चेमभद्रमंगलअनंद संशिवशिवकल्यान ।

भवकितडोलतिकुशलकज्ज पूकृतिकुंवरिसुजान ॥ ८६ ॥

संज्ञा नाम । संज्ञाआवैगोत्रपुनि केमधामतुअनाम ।

अमियबरस्वरदरसते सबपरिपूरनकाम ॥ ८७ ॥

स्त्री नाम । इस्त्रीललनाश्रीमती दारावनितावाम ।

अबलाबालाअंगना प्रमदाकान्तानाम ॥ ८८ ॥

श्यामामहिलाभामिनी मत्तकाशिनोजान ।

वामलोचनानारिपुनि योषितयोषामान ॥ ८९ ॥

तरुणीरमणीसुन्दरी तनऊरजपुनिसोय ।

तियतोसीतिहुंलोकमें रचीबिरचिनकोय ॥ ९० ॥

तामस नाम । कामानुजआमर्षरुठ क्रोधमन्युक्रुधद्योय ।

कोभभरीतियकोनिरखि खिडकीसहचरिसोय ॥ ९१ ॥

ब्रह्मा नाम । अजकमलजविधिजगपिता धातासिद्धितद्योय ।

स्रष्टाचतुराननधिषण भीषणसंभूसोय ॥ ९२ ॥

शतधृतिद्रुहिणस्वयंभपुनि बेधाब्रह्माजोय ।

कविसुन्दरताजगतकी रहीसोबैद्योखोय ॥ ९३ ॥

लैलैसबक्कबिक्कबिनकी जतहोतीजगमाभ्र ।
तोहिरचोबिधिनिपुनता बङ्गरोङ्गैगयोवाभ्र ॥ ८४ ॥
सुन्दर नाम । सुभगसुसमबंधुररुचिर कांतकामकमनीय ।
रम्यसुपेसलभव्यअरु दर्शनीयरमणीय ॥ ८५ ॥
तैसोइसुन्दरबरकुंवर नागरनगधरपीय ।
जोरीरचिबिधिनिपुनता एकप्रानतनवीय ॥ ८६ ॥
युधिष्ठिर नाम । धर्मराजआजानरिपु कौतेयकुरुराय ।
नृपतियुधिष्ठिरसमप्रिया तेरेपीयस्वभाय ॥ ८७ ॥
अर्जुन नाम । जिष्णुधनंजयविजयरथ फाल्गुनकिरिटीहोय ।
गुणाकेशगांडीवधर पार्थकपिध्वजसोय ॥ ८८ ॥
अर्जुनसोधनुधरअवधि तिहिसमअौरनहोय ।
इमितुमप्रेमअवधिसुबिधि रचोविरंचिनकोय ॥ ८९ ॥
दीर्घश्वास नाम । पृथुलप्रानपरिणाहपृथु आयतभुजुविशाल ।
प्रासुदीर्घश्वासाभरति केहिकारणबलिबाल ॥ ९० ॥
गंगा नाम । विष्णुपदीनिर्जननदी मंदाकिनिहरिरूप ।
सुरसरिसुरधुनिजान्हवी भागीरथीअनूप ॥ ९१ ॥
निगमनदीगंगावङ्गरि धुवनन्दाअघहारि ।
तिमितुअपियकीरतिसरित करपुनीतनरनारि ॥ ९२ ॥
सरीर नाम । कायकलेवरकुणपवपु देहआतमाअंग ।
बिग्रहउपधनसंग्रहन धामसरीरपतंग ॥ ९३ ॥
तुअतनसमसरिकरनलगि स्वर्गअग्निभ्रपलेत ।
कोमलसरससुगंधनहिं कोकविउपमादेत ॥ ९४ ॥
कमल नाम । पुण्डरीकपुष्करजलज अंजअञ्जअंभोज ।
पंकजसारसतामरस कुवलैकंसरोज ॥ ९५ ॥

सतपत्रीश्रीसहसदल पद्मकुसेसयनाम ।
पंकेरुहश्रबिन्दमुख लखिमलीनतोहिवाम ॥ १०६ ॥
चन्द्रमा नाम इंदुकलानिधिसुधानिधि जैवाद्रिकससिसोम ।
अन्नअमीकरकपाकर विधुक्कहियतहिमरोम ॥ १०७ ॥
विधुसुधांसुसुभ्रांसुपुनि श्रीषधीसनिसिनाथ ।
रजनोकरनिसिकरससी कुमुदबंधुहरमाथ ॥ १०८ ॥
दुजराजाससधरउदधि तनयससांकमृगाक ।
नलत्रेशकलंकधर तुवमुखउपमारांक ॥ १०९ ॥
विक्रुरिचन्द्रिकाचन्द्रतजि रक्षिक्योन्यारोहोय ।
मैश्रवलोकतवामतोहि कङ्कवलिकारनसोय ॥ ११० ॥
काम नाम । मदनमनोभवमनमथन पंचसरस्सरमार ।
मीनकेतुकन्दर्पहरि व्यापकविरहविदार ॥ १११ ॥
पुष्यचापप्रद्युमनअतन मनसिजदारनकाम ।
पतिसोरतिजिमिहूठरहि इमिदेखततोहिवाम ॥ ११२ ॥
मेघ नाम । धाराधरजलधरजलद जगजीवनजीमूत ।
मुदिरबलाहकतडितपति पुरजनजग्यसुपूत ॥ ११३ ॥
घनविक्रुरोज्योबिजुरी रक्षीअनलमनिहोय ।
मैतोहिदेखतभामिनी कङ्कवलिकारनसोय ॥ ११४ ॥
बिजुरी नाम । क्कनरुचिकृटाअकासकृत तडितदामिनीहोय ।
चपलाविनानघनवनै घनविनवनैनसोय ॥ ११५ ॥
सैना नाम । कटकसुदलबलवाहनी चमबहूयसुऐन ।
सैनाविनाननृपवने नृपविनुवनैनसैन ॥ ११६ ॥
भ्रमर नाम । मधुकरभ्रमरद्विरेफअलि बङ्गरसिलीमुखभृङ्ग ।
चंचरीकरोलंबपुनि कीलालैसारंग ॥ ११७ ॥

मधुपमधुव्रतमधुरसिक मधुवावनवगश्वोर ।
भ्रमरविनाशिनकेतकी केतकिविनानभौर ॥ ११८ ॥
पिय नाम । दयितकान्तश्रुईसपुनि पियभर्तापतिहोय ।
पियकोतोसीवक्षभा औरनदेखीकोय ॥ ११९ ॥
अमरलता नाम । व्रततीबिसतीवक्षरी विसुनीअतालतान ।
अमरबेलिजिमिमूलविन इमिदेखततुअमान ॥ १२० ॥
मित्र नाम । सुहृदमित्रवक्षभसखा प्रीतमपरमसुजान ।
पियप्यारेपैचलियवलि नकरुअकारनमान ॥ १२१ ॥
पुत्र नाम । आत्मजसुअनअपत्यपुनि तनुजतनयकहितात ।
नँदनन्दनगोविन्दसो नकरुगर्बकीवात ॥ १२२ ॥
नर नाम । मानुषपरमपवित्रवपु मानुषमनुजप्रमान ।
नरजनिजानहुनन्दसुत हरिईश्वरभगवान ॥ १२३ ॥
जोगेश्वर नाम । सन्यासीवरव्याजअनि जटलीमुण्डीहोय ।
दण्डजारुभगवानभन निर्बानीपुनिसोय ॥ १२४ ॥
ऋषिभिक्षुकतापसजपी व्रतीतपीमुनिआहि ।
जोगीजनमनविमलकरि नितहोखोजतताहि ॥ १२५ ॥
वेद नाम । ब्रह्मनिगमश्रुतिवेदपुनि धर्ममूलनिजकाम ।
निगमअगमजाकोकहत सोईबलिसुन्दरस्थाम ॥ १२६ ॥
सेष नाम । सेषमहाअहिसर्पपति धरनीधरनअनन्त ।
सहसबदनकरिगुनगनत तदपिनपावतअन्त ॥ १२७ ॥
धर्मराज नाम । वैवस्वतपुनिमृत्युपति सबजीवनपतिहोय ।
महिषध्वजनरदण्डधर कहतसृजसुतसोय ॥ १२८ ॥
अन्तककालहृतान्तजम धर्मराजकोपन्त ।
तेतुअपियसुभनामसुनि थरथरथरकापन्त ॥ १२९ ॥

कुवेर नाम । पुन्यजनेस्वरधनदजद पतिअलकावलिहोय ।

गुह्यकपतित्रंबकसखा राजराजपुनिसोय ॥ १३० ॥

नरवाहनकिन्नरअधिप द्रव्याधीसकुवेर ।

हरिपदपंकजपरसिकै पावननाहिनवेर ॥ १३१ ॥

बहन नाम । बसनप्रचेतापांसुपति जलचरपतिजलईस ।

तेतुअपियकेपगनतर नितउठिघसतजुसोस ॥ १३२ ॥

दुर्गा नाम । उमाअपर्नाईश्वरी गौरीगिरिजाहोय ।

मृडाचण्डिकाअंबिका भवाभवानीसोय ॥ १३३ ॥

कालीहेमसुताबजरि सर्वमंगलानाम ।

मायाजेहिआधारजग विश्वकारनोवाम ॥ १३४ ॥

अजाशिवामैनासुता सिंहेश्वरिअतिकान्त ।

तेतुअपियपरतापते रचतविस्वबहुभात ॥ १३५ ॥

गनेश नाम । लंबोदरहेरंबपुनि द्वैमातुरइकदन्त ।

मूषकवाहनगजबदन गनपतिसिबसुतसन्त ॥ १३६ ॥

कोटिविनायकजौलिखे महिसेकागदकोट ।

तौपैतेरेपीयके गुनहिनआवैटोट ॥ १३७ ॥

धूर्त नाम । व्याजीजिन्हककुटिलकृत कदमीकहतक्लोजु ।

कपटोकान्हरकुंवरको केतिककहतभलोजु ॥ १३८ ॥

कुरंग नाम । ऐनहरिनबातपप्रघट हरिसारंगसोआय ।

मृगसिसुकैसेदौगली चलीथोरअनखाय ॥ १३९ ॥

पाप नाम । ऐनवृजिनदुःकृतदुरित अंहमलीनसपंक ।

किलविषकिलमिषकलुषअघ कलमषशमलकलंक १४०

पापहारिज्योनीरकर रंचकजाकोनाम ।

ताकोतकपटीकहत कहाकहोतोहिवाम ॥ १४१ ॥

पाषाण नाम । ग्राविअसपत्थरउपल शिलपषाणअतिभार ।

पानीपरपाहनतरे जाकेनामअधार ॥ १४२ ॥

नौका नाम । उडुपपोतनौकापलव तरनिबहतिजलजान ।

नामनावचढिभवउदधि केतेतरेअजान ॥ १४३ ॥

रुधिर नाम । शोणितकोणपरक्तपुनि रुधिरअष्टककृतजात ।

लोहपीवतपूतना पूतभईकूगात ॥ १४४ ॥

राक्षस नाम । कौणपअसपपुन्यजन निषकपुत्रदुर्नाद ।

कर्बुरअसुरनिसाचरऊ जातुधानकव्याद ॥ १४५ ॥

अघसेरालसपातकी मैंदेखीगतिहोत ।

उलटिसमानीपिण्डमें परगटजाकीजोत ॥ १४६ ॥

धूरि नाम । धूरधूसरीखेहरज पांसुसंचरामन्द ।

जापदपंकजरेनुको वाकृतसनकसनन्द ॥ १४७ ॥

सूर्य नाम । देवदिवाकरविभाकर दिनकरभास्करचंस ।

मिहिरतिमिरहरप्रभाकर विवखानतिगमांस ॥ १४८ ॥

भानुविभाकरविभावसु सवितासूर्यपतंग ।

अंबरमनिदिनमनिरबो सूरपुत्रत्रयअंग ॥ १४९ ॥

हूर्जमंडल । रविमंडलमंडनजोकोउ कहतमुनीजनजाहि ।

सोवहनागरनन्दको क्योबलिकपटीआहि ॥ १५० ॥

शिव नाम । गंगाधरहरशूलधर ससिधरशंकरवाम ।

सर्वेश्वरभवशंभुशिव रुद्रकामरिपुनाम ॥ १५१ ॥

शूलिव्यम्बकत्रिपुरअरि ईसउमापतिहोय ।

जटिलपिनाकीपसुपती नीलकंठशिवसोय ॥ १५२ ॥

वामदेवसोदेवजहि राखतदियमेंओहि ।

ताकोढंकपटीकहति कहाकषोबलितोहि ॥ १५३ ॥

भ्रूठ नाम । मिथ्यामोघमृषाअमृत व्याजअलीकनिरस्य ।

ऐसेपियसोभ्रूठबलि क्योबोलियेविरस्य ॥ १५४ ॥

निकट नाम । अनतिदूरअतिपार्श्वपुनि उपसमीपअध्यास ।

अवसिअनादरहोयजो रहेनिरन्तरपास ॥ १५५ ॥

चन्दन नाम । गंधसारश्रीखण्डहरि मलयभद्रवाटीर ।

चन्दनकोईधनकरत मलयावासीभीर ॥ १५६ ॥

मीन नाम । सफरीअनमिषमत्स्यपुनि पृथुलोमापाठीन ।

मकरउलूपीअण्डभव वैश्रवणभ्रूखमीन ॥ १५७ ॥

कीरसमुन्दरमेंवसत जोचन्दहिदिगआहि ।

चंदहिनंदनमदनजिमि जलनिधिमानतताहि ॥ १५८ ॥

सागर नाम । सिंधुसलिलपतिसरितपति अंभोनिधिकूपार ।

पारावारअर्णवउदधि मणिमयअन्धिअपार ॥ १५९ ॥

रत्नाकरगुणरूपको जलनिधिगिरिधरलाल ।

तेहिमिलिप्रेमकलोलिये योनबोलियेवाल ॥ १६० ॥

बलभद्र नाम । रौहिणेयबलभद्रबल संकर्षणबलराम ।

मीलांबररेवतिरमण मूश्लपाणिकराम ॥ १६१ ॥

अबरंचकजौचुपकरै कतवैठीजियलेत ।

हरिद्वलधरकेवीरकी जीतबड़ाईदेत ॥ १६२ ॥

बानर नाम । कपिश्याखामृगबलीमुख कीसदरभलंगूर ।

बानरमर्कटस्रवगहरि तिनकहँभजुमनकूर ॥ १६३ ॥

पृथ्वी नाम । पृथ्वीलितिशोणीशुभा धरणीधानीगाय ।

उर्वीजगतोवसुमती वसुधासर्वसहाय ॥ १६४ ॥

विपुलाभूसागरधरा उराउर्वराहोय ।

अचलाअवनीकुम्भिनी महीमेदिनीसोय ॥ १६५ ॥

विश्वम्भरावसुंधरा थिराकग्यपीआहि ।
 रसाअनन्ताभूमिका विलाइलाकहजाहि ॥ १६६ ॥
 सबधरजेहिइकसीसपर शोभितजिमिकणहीर ।
 क्योआवततुअआंखितर हरिहलधरकेवीर ॥ १६७ ॥
 बाण । तोमरखगअजिह्मगअसुग विशिखशिलीमुखवान ।
 कणमार्गननाराचइषु पत्रीशोषनप्रान ॥ १६८ ॥
 सायकघायकबालबलि सिमितशरीरमिलाहिं ।
 बचनतीरकीपीरसखि मितैनजाजुगजाहिं ॥ १६९ ॥
 अग्नि नाम । पावकबन्हीदहनदव ज्वलनधनंजयहीय ।
 शुक्रऊषबुधवातुसख मित्रहोत्रशिखिसोय ॥ १७० ॥
 जातवेदज्वलजोतिहरि वैश्वानरचित्रभानु ।
 अनलज्जताशनविभावसु निर्जरजीभक्तशानु ॥ १७१ ॥
 बृहज्जानुआश्रयबज्जरि अहैवसन्तरजोय ।
 वीतिहोत्रपुनिउषर्वधां धूमकेतुकहसोय ॥ १७२ ॥
 अग्निदग्धद्रुमलतावलि फिरिदलफूलहिदेत ।
 वचनदग्धजेहिआनही बजरिनअंकुरलेत ॥ १७३ ॥
 मूर्ख नाम मुग्धमूढजडमूकनर अज्ञअबुधबदशंठ ।
 मूर्खजनजानैकहा मणिजैसेकपिकंठ ॥ १७४ ॥
 पण्डित । कीर्तिकुशलकोविदनिपुण कृतिप्रवीननिष्णात ।
 पटुविदग्धनागरकोज जानैरसकीवात ॥ १७५ ॥
 अपराध नाम । अघअंधसहेलनअहित अवगुणजोईपीय ।
 कूपकांहजिमिराखितर योनभाषियेतीय ॥ १७६ ॥
 स्नेह नाम । सौहृदहृदसनेहहित प्रणयरामअनुराम ।
 कितगोतेरोप्रेमवह हेभामिनिबडभाग ॥ १७७ ॥

परबत नाम । अगनगभूभतदरीभूत शृङ्गीशिखरीशोय ।
शैलशिलोच्चयगोत्रहरि अद्रिग्रावपुनिसोय ॥ १७८ ॥
गिरिगोवर्द्धनवामकर धयोश्यामअभिराम ।
तोउरतेवाधकधकी गईनअबलौवाम ॥ १७९ ॥
सर्प नाम । उरगनागपन्नगभुजग जिह्वगभोगीसर्प ।
चलुश्रवाचरिसरीसृप काकोदरगरदर्प ॥ १८० ॥
आशीविषविषधरफणी मणीविलेशयव्याल ।
चकीदर्पीगूढपद लेलिहकेवलकाल ॥ १८१ ॥
कालियअहिगंजनसमय मैराखीगहिवाह ।
नन्दनन्दनपियप्रेमवस परीज्जतीदहमाह ॥ १८२ ॥
पीडा नाम । बाधाबिथुराव्यथारुज पीडाव्याधिगलानि ।
अजङ्गनपरसतपीरबलि किनसिखईयहवानि ॥ १८३ ॥
वन नाम । काननविपिनअरण्यवन गहनकच्छकांतार ।
अटवीमाहअकेलिदई मोहननन्दकुमार ॥ १८४ ॥
संध्या नाम । निसिमुखसंध्यापित्रप्रसव सायंकालप्रदोष ।
सांभ्रपरौचलुएदई क्माकरहितजिरोष ॥ १८५ ॥
विष नाम । गरलहलाहलह्वेडगर कालकूटरसमास ।
रसमेंविरसनघोरिबलि चलियेवनकरुवास ॥ १८६ ॥
पपीहा नाम । कलसुकुंठदात्यूहहरि चात्रिकसारंगनाउं ।
घनसौंरुटेपपीहरा नहिनवनेबलिजाउं ॥ १८७ ॥
रजनी नाम । कनदाकपातमखनी तमीतमिश्राशोय ।
निसिओसदाविभावरौ रात्रित्रिजामासोय ॥ १८८ ॥
सुखदसुहाईसरदकी कैसीरजनीजाति ।
चलुबलिमोहनलालपै कतबैठीअनखाति ॥ १८९ ॥

- नभ नाम । अंबरपुष्करविष्णुपद अन्तरिक्षनभवास ।
व्योमअनन्तविधायसखि सरवर्त्मनआकास ॥ १८० ॥
गगनजोउड़गनवनिरहे नेकुचलोतजिरोष ।
देखनतेरोरूपजनु सुरतियकीन्हभरुष ॥ १८१ ॥
संग्राम नाम । आयोधनरणआजिमृध आह्वजन्वसमीक ।
समराईसंगरसमर संजुगकलहअनीक ॥ १८२ ॥
सुरतिजुद्धजवपीयसों तोहिवनेगीवाम ।
नखनाराचनिसुनिकुंवरि तोकहँकहीप्रणाम ॥ १८३ ॥
नख नाम । करजपुनर्भवनखरनख रहरंगनिधिवाम ।
करकितईसोंलिखतहैं नहिंनखसोंककुकाम ॥ १८४ ॥
अरुण नाम । लेशअरुणलवहृत्सतनु निपटउदरकृशतोर ।
कङ्कवलितोमानरचि राख्योहैकिहिटौर ॥ १८५ ॥
मकरी नाम । लूताखत्रामर्कटी ऊर्ननाभिपुनिहोय ।
जनुकङ्कमकरीगुनकरी पकरीविद्यासोय ॥ १८६ ॥
मार्ग नाम । वर्त्मरुअध्वामार्गपथ संचरपादविहार ।
मगदेखततोपहँगई मोहननन्दकुमार ॥ १८७ ॥
दया नाम । मायादयाकृपाघृणा अनुकंपाअनुक्रोस ।
करुणाकरिकरुणानिधे क्षमाकरहितजिरोस ॥ १८८ ॥
खड्ग नाम । रिसिककुसेहकृपानअसि विशसनपाकरबाल ।
खड्गजितोतेतोकही खईकरतकतबाल ॥ १८९ ॥
दिश नाम । चरितकाष्ठाककुभदिश गोआसाइहिशोर ।
कवकेचितवतहेदई मोहननन्दकिशोर ॥ २०० ॥
नदी नाम । सरिताध्वनीतरंगिनी हृदिनीतटिनीहोय ।
श्रोतस्वनीश्रवन्तिनी धीरक्रोसबलिसोय ॥ २०१ ॥

- सैवलनीसारस्वती द्वीपवतीजलमाल ।
 नदीनिमग्राआपगा रक्षितवाटचलुवाल ॥ २०२ ॥
 पिता नाम । तातजनकसृजितापिता वप्नातोगुणधाम ।
 बाबातोहिनँदलालको देतडुतोहेभाम ॥ २०३ ॥
 विवाह नाम । करपीडनपाणिग्रहण उपयमविहितविवाह ।
 सातिजपरिभवनहिंकडं दुखदेतीबलिनाह ॥ २०४ ॥
 मदिरा नाम । मधुमाध्वीमदिराइरा सुरावारुणीहोय ।
 आसवमयकादंवरी मधुवारामिविसोय ॥ २०५ ॥
 सिंदुररसनावुद्धिहा चालासिंधुग्रहति ।
 मदपीवेजिमिबकतकोउ कहाबकिरहीदूति ॥ २०६ ॥
 स्वभाव नाम । प्रकृतिनिसर्गस्वरूपपुनि संसिधिभावस्वभाव ।
 कौनटेवटेद्वीपरी सुन्दरशीललखाव ॥ २०७ ॥
 अंधकार । अंधतमिअङ्गतिमिरतम ध्वांतसुकुहरनिहार ।
 सोतेरेदेखेकुंवरि सौमनतेलअंधार ॥ २०८ ॥
 वृक्ष नाम । पत्रीवर्हिफलीदली वृक्षमहीरुहहोय ।
 शाखीबिटपीअनोकुह कुट्टुमपादपसोय ॥ २०९ ॥
 कल्पतरोरुहत्परचि कवकेविलपतपीय ।
 तदपिनतनकदयाकडं आवतनिरदयहीय ॥ २१० ॥
 पत्र नाम । पत्रपरणदलकदनकद खरकतजवतरुपात ।
 तुअआगमभ्रमचौकिपिय फूलोउतलोजात ॥ २११ ॥
 पवन नाम । श्वसनसदागतिअनिलपुनि मारुतअरुजगप्रान ।
 पवनप्रभंजनअग्निसख नभस्वानपरमान ॥ २१२ ॥
 मरुतवातअरुगंधवह निःश्वासनपवमान ।
 बायूवङ्गरिसमीरकहि पवननामयेजान ॥ २१३ ॥

त्वतनपरिमलपरसिजव गवनतधीरसमीर ।
ताकहँवङ्गसनमानकरि परिरंभतबलबीर ॥ २१४ ॥
ध्वनि नाम । नादनिनदध्वनिशब्दरव स्वनसुघोषस्तराव ।
मुखरवांसुरीमेंकहत हेप्राणेश्वरिआव ॥ २१५ ॥
आज्ञा नाम । बयादेशनिर्देशपुनि आज्ञाशासनयोग ।
आयसुहैअवजाउंबलि लहेसुप्रियतमलोग ॥ २१६ ॥
अति नाम । दृढअतिसयअतिबेलअति अतिक्रान्तअत्यन्त ।
अतिसर्वत्रभलीनहीं कहिगेसन्तअसन्त ॥ २१७ ॥
समूह नाम । निकरव्यूहसंदोहपुनि ब्रजस्तोमसमुदाय ।
चयदलजालकपालकुल निबहयूथसमवाय ॥ २१८ ॥
ब्रातअनेककदंबगन ग्रामबिसरबङ्गवृन्द ।
मैंअनेकवातेकही भईतवाकीवुन्द ॥ २१९ ॥
अल्प नाम । दरसतोषईषदविरल रंचकमन्दपवाकु ।
तवपियसहचरितनचितय मुसकीकुंअरितनाकु ॥ २२० ॥
दुख । कदनविदुनअकदनतुदा गहनवृजिनक्लेशआहि ।
दुखजनिदेअवजानदै कतबैठीअनखाहि ॥ २२१ ॥
अर्हारात्रि । निसिनिसिनिशियनिशाहनिशि होनलगीअधरात
कौनचलैसखिसोयरङ्ग जैहोंउठिपरभात ॥ २२२ ॥
बज्र । अग्रनिकुलिशपविभिदुरपुनि बज्रहादिनीआहिं ।
परोवरेकेधामजे बिरसकरैरसमाहिं ॥ २२३ ॥
लज्जा नाम । स्त्रीलज्जाब्रीडात्रपा सकुचनकरुबिनुकाज ।
पियप्यारेपैचलियबलि औषधखातकिलाज ॥ २२४ ॥
जूता नाम । पदत्राणकोपानपुनि पादपृष्ठमृदुभाय ।
पनहींमनहींभावती आगेधरीसुलाय ॥ २२५ ॥

अटारी नाम । सौधहर्म्यप्रासादते चलीयुवतिगतिमन्द ।

शोभितमुखजनुगगनते अवनिहिउतरतचन्द ॥ २२६ ॥

हिमकरचांदनी । ज्योतस्नापनिकौमदी हिमकरचांदनिनाउं

जौन्ह चन्द्रिकासीपरत थोरोहँसिबलिजाउं ॥ २२७ ॥

बीथी नाम । खोरिप्रतोलीबीथिका रथ्याविशिखाआहि ।

यहीगलीचलियेबली निपटनिकटपिउआहि ॥ २२८ ॥

उपवन नाम । कृतारण्यउद्यानपुनि उपवनसोइआराम ।

इहवृन्दावनबागतुव लखुवलिक्विकोधाम ॥ २२९ ॥

बसन्त नाम । कुसुमाकररतुराजमधु माधवसुरभिवसन्त ।

मालीज्यौंजुगवैसदा यातेअधिकलसन्त ॥ २३० ॥

पत्नी नाम । द्विजशकुंतपत्नीशकुनि अंडजबिहगबिहंग ।

खगसुपदत्रीपत्ररथ पत्रीपतगपतंग ॥ २३१ ॥

नटतबिहंगमरंगभरे कोमलकंठसुजात ।

तुअआगमआनन्दजनु फूलेअंगनमात ॥ २३२ ॥

पीपर नाम । चलदलपीपरगजअसन बोधिद्रमअश्वत्य ।

पिप्पलदैचलुदाहिनो जोरिहाथधरिमत्य ॥ २३३ ॥

पाटल नाम । थालीपटनीफलनुचा बामास्थामानाम ।

अंबरस्यमधुतीयसै पाटलकरतप्रनाम ॥ २३४ ॥

आस्र नाम । पिकबंधुरकामांगपुनि मधूदूतसहकार ।

चूतरसालकिडालबलि नैजुरहीफलभार ॥ २३५ ॥

मङ्गुआ नाम । माधवमधुद्रममधुस्रवा मधुष्ठीवगुडफूल ।

येजुमधुककेफूलबलि ककुतुअगडनीदल ॥ २३६ ॥

दाडिम नाम । अस्तबीजहानीककर हकपीकद्रुमसार ।

येदाडिमइमिदेखबलि ककुतुअदसनाकार ॥ २३७ ॥

केरा नाम । रंभाअरुवारणवुसा भानुफलासु कुमार ।

येकदलीजिनकेककू तजैजंघअनुहार ॥ २३८ ॥

बेल नाम । सुरभीसिलकीसदाफल बेलतालमालूर ।

येश्रीफलतुअकुचनसम कहतवज्जतकबिकूर ॥ २३९ ॥

तमाल नाम । कालकंधतापिच्छपुनि कण्डुकसोईतमाल ।

वैठिरहेजहँकाल्हरह त्असमोहनलाल ॥ २४० ॥

कदम्ब नाम । नृत्यनोपप्रीअंकसोइ मदिरागंधसुवाह ।

येकदम्बतरुकान्हचढि कूदेहैदहमाह ॥ २४१ ॥

टेह नाम । पीतचोपपुनिब्रह्मद्रुम किंशुकवज्जरिपलास ।

टेह्विरहीजननको नाहरनखसुबिलास ॥ २४२ ॥

बहेरा । अक्खिभीतकफघातफल सुखत्रिलिंगकलिवृक्क ।

भूताबासबहेरतरु हैजनिचलियमृगच्छ ॥ २४३ ॥

नारियर नाम । बानरमुखलंगूरफल नारिकेलिसुभकाम ।

येतरुनीकेनारियर तोकहँकरतप्रनाम ॥ २४४ ॥

सुपारी नाम । घोंटाकुर्मुकगुआपुनि पूगसुपारीआहि ।

बारबारइमिकहतबलि रंचकयहितनचाहि ॥ २४५ ॥

केमाच नाम । कोलबल्लिकाकपिलता विस्त्रयसीनाउं ।

कंडुकरतियेअंगमें काननकेबलिजाउं ॥ २४६ ॥

मिरिचलता । रिमिकाउखनाकोलका कृष्णफलापुनिनाउं ।

मिरचलतापगपरिकहै भलीकरीबलिजाउं ॥ २४७ ॥

पीपर नाम । कोलाकृष्णामाधवी तिग्मतुण्डलाहोय ।

वैदेहीस्यामाकना सौण्डीकहियेसोय ॥ २४८ ॥

यहपीपरबलिपगगहत कहतवज्जतपरकार ।

अबतेइतनीकरिकुंवरि प्रीतमप्राणअधार ॥ २४९ ॥

हरड़ा नाम । अभयापथ्याअव्यथा अमृताचेतकिहोय ।

कायस्थापुनिपूतना सिवाश्रेयसीसोय ॥ २५० ॥

हरिडाबज्जिरिहरीतकी हरनउदरकोरोग ।

तेतुअगिरधरलालके बालसकलसुखभोग ॥ २५१ ॥

द्राक्षा नाम । खादोमृडासुकामधुक काममेखलाहोय ।

गुडासुप्रबलागोस्तना चारुफलापुनिसोय ॥ २५२ ॥

यहक्कुद्रावलिपावतर रंचकएहितनचाहि ।

नहिनगंसीलीबालसी निपटरसीलीआहि ॥ २५३ ॥

असुर नाम । दानवदनुजसुदैत्यपुनि सुररिपुअसुरअसन्त ।

मायारूपीरैनदिन डोलतसूरअनन्त ॥ २५४ ॥

पावरी नाम । सुखीरानटोनखधवरि कपोतीन्द्रिपरबाल ।

तुअअधरनसमकहतकवि येनहिंमृदुलरसाल ॥ २५५ ॥

केसर नाम । कश्मीरीकुंकुमरुधिर देवबन्तभानाउं ।

यहकेसरपगपरिकहत भलीकरीबलिजाउं ॥ २५६ ॥

सोंठ नाम । विश्वानागरविश्वभिषक् मन्हाऔषधीनाउं ।

येसुंठीलुंठीपगन कहतकिबलिबलिजाउं ॥ २५७ ॥

जुही नाम । हरिनोगणिकायुत्थिका हेमपुष्पिकाजाय ।

जुहीयूथिगूंथानकविन मागधिलेतबलाय ॥ २५८ ॥

राजवल्ली नाम । अंबश्रेष्ठब्रजवादनी राजवल्निकाआहि ।

तुमहिंदेखिफूलीजुबलि रंचकएहितनचाहि ॥ २५९ ॥

चमेली नाम । सुमनाजातीमन्त्रिका उत्तमगन्धाआस ।

कक्कुतुवतनकीवासतें मिलतमालतीवास ॥ २६० ॥

सजीवनमूरि । जीवनमधुश्रममधुश्रवा जिवनजिवापुनिनाउं ।

इतहिसजीवनमूरिठें जीवन्तीबलिजाउं ॥ २६१ ॥

दुपहरिया । बंधुजीवबंधूकजव यावकसमपुनिआहि ।

कुंकुमफलदुपहरिके नितफूलेतोहिचाहि ॥ २६२ ॥

गुंजा नाम । काकचिंचिकाकृष्णला गुंजाकरतप्रणाम ।

सुखदश्यामकविधामको लेतश्याममुखनाम ॥ २६३ ॥

केतकी नाम । ककचच्छदत्ररुत्रिणद्रुमा केतकिपकरतपाय ।

तुवआगमआनन्दबलि फूलीअंगनमाय ॥ २६४ ॥

लवंग नाम । देवकुसुमसंश्रीगपुनि जाचकजाकोनाउं ।

ललितलवङ्गलताइतहि पगनपरतबलिजाउं ॥ २६५ ॥

इलायची नाम । चन्द्रवालकानोकपुनि निकुटवालिकाबेलि ।

एलावङ्गलालायची बलिरंचकमुखमेलि ॥ २६६ ॥

माधवी नाम । वासंतीपुष्याङ्गसोइ मुक्तलतापुनिनाउं ।

इतमाधविकापरतपग नेकुचितैबलिजाउं ॥ २६७ ॥

पान नाम । तंबलंअहिवल्लिका द्विजापानकीबेल ।

सरसभईतुवदरसतें बलिरंचकमुखमेल ॥ २६८ ॥

वट नाम । जटिलपटीरकृपालवट रक्तफलान्यग्रोध ।

यहवंसीवटदेरुबलि सबसुखनिरुपधबोध ॥ २६९ ॥

सरोवर नाम । हृदपुष्करकासारसर सरसीतालतडाग ।

यहदेखोबलिमानसर फूल्योतुवअनुराग ॥ २७० ॥

यमुना नाम । कलिन्दीरविजावडरि कृष्णाश्यामलआप ।

यहयमुनासोसमद्रफिरि आवततुवपरताप ॥ २७१ ॥

तरङ्ग नाम । भंगतरंगकलोलपुनि बीचीउरमित्तुभाय ।

लहरीहाथपसारिजनु यमुनापकरतिपाय ॥ २७२ ॥

तट नाम । कूलपुलिनउपकंटतट रोधघोषअभ्यास ।

तीरप्रतीरहिजाउबलि येआयेपियपास ॥ २७३ ॥

वेंत नाम । वेंतकरोबिशीकरिब भूपखियारानीर ।

मंजुलवंजुलकुंजतर वैठेहैबलबीर ॥ २०४ ॥

कोकिल । परभतकलरवरक्तदृग पिकध्वनिहँरसपुञ्ज ।

जनपियअनचिततोहिलखि टेरेतबलिवलिकुञ्ज ॥ २०५ ॥

इन्द्री नाम । गोऋषीकशंकरणगण ज्योइन्द्रोअसुपाय ।

त्योराधामाधवमिले परमप्रेमहरघाय ॥ २०६ ॥

माला नाम । मालासुकसजगुणवती माल्यनामकीदाम ।

जोनरयचकंठछिरखै क्लैहैकविकोधाम ॥ २०७ ॥

जुगल नाम । यमलयुगलयुगदेवद्वै उभयमिथुनप्रियपीय ।

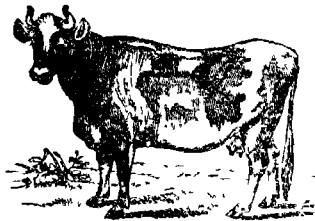
जुगलकिशोरसदावसो नन्ददासकेहीय ॥ २०८ ॥

इति श्रीकवि नन्ददासजी कृत

नाममाला समाप्तम्

शुभमस्तु ॥

संवत् १९४८ ।



इस समय हमारे यहाँ निम्न लिखित पुस्तकें तयार हैं ।



प्रेमतरंग । श्रीबाबू हरिचन्द्र रचित ठुमरी, भजन, होली, मजार गजल, जावनी, सब ऋतुओं में आनन्ददायक दाम 1) आ०

रसवरसात । वर्षा ऋतु में गाने योग्य ठुमरी, गजल, मजार, हिंडोला, कजली आदि का संग्रह दाम ४) आना ।

नई बहार । बहार, वसन्त, होली तथा चैती इत्यादि ऋतुपंचमी से चैत तक के गाने की सब तरह की चीजें दाम 1) आ०

चुरिहारिनलीला । चुरिहारी के गाने की जावनी और दोहा चौपाई में लीला दाम 1) आना ।

चमनिस्तानेहमेशःबहार प्रथम भाग । इसमें छापेखाने के मालिक अमीर सिंह ने वह गजलें रक्की हैं जिनको लोगों ने गानेवालों से सुना है और याद करने की इच्छा है अब इसके जरिये से बखूबी याद कर लें दाम 1) आना ।

चमनि० २ भाग । इसमें ठीक पहिले हिस्से के जोड़ तोड़ की और पुरमजमून आबिमी के देखने लायक गजलें हैं दाम 1) आना ।

चमनि० ३ भाग । इसमें सिर्फ दीवान सफ़दर जो मगहर है उसमें से अच्छी २ गजलें करीब १०० के हपी हैं दाम 1) आना ।

चमनि० ४ भाग । इसकी हर एक लिखने पढ़नेवालों को अपने पास रखना चाहिये इसमें २५० शेरों और २०० दोहे सोरठा, बरवा, कवित्त, सवैया, श्लोक जो चिठी लिखने के समय काम में आवें अति उत्तम रीति से रक्के गये हैं दाम 1) आना महसूल हर एक हिस्से का 1)।

इन्द्रसभा अमानस । यह पुस्तक प्रायः सभी छापेखानोंमें छापी है परन्तु प्रत्येक छापे का पाठ अंश का अंश है सब वह अत्यन्त शुद्धता पूर्वक छापी गई है दाम १) आना ।

रस बनारस । बनारस की तारीफ की जावनी बहुत उत्तम रीति पर बनी है दाम १) आध आना ।

गुलदस्तेवेनजीर । खमसे तथा गजकों का उत्तम संग्रह दाम १)

रसलहरि । दो भाग में, हर मौसिम में गाने के पद जावनी, ठुमरी आदि दाम १) आना ।

फूलों का गुच्छा । (जावनी) श्रीहरिश्चन्द्र रचित दाम १)॥

प्रेमफुलवारी । श्रीहरिश्चन्द्र रचित वियोग, करुणा, प्रेम, शृङ्गार, विनय आदि सब रसों के उत्तमोत्तम पद दाम १) आना ।

मन की लहर । पण्डित प्रतापनारायण मिश्र रचित इसक की जावनी, संस्कृत, फारसी विशेषतः उर्दू भाषा में दाम १)

वणिकबंधु । एक वणिक का अपने पुत्र के प्रति वाणिज्य का उपदेश दाम १) आना ।

गोचिकित्सा । गीणों के बीमारी की दवा दाम १) आध आना ।

ऊपर लिखी पुस्तकों की लोग मँगारें १) आध आना हर एक का डाक महसूल दाम के साथही भेज दें और हमारे पास नाटक, उपन्यास, काव्य आदि अनेक प्रकार की पुस्तकों बिक्री के लिये हैं जिनकी इच्छा मँगाने की हो मँगा लें ॥

अमीर सिंह

हरिप्रकाश बन्दाख्य

नं० १, नैपाली खपरा

बनारस ।